

où la parole est moins éloquente que le geste errant des mains et l'expression exaltée de la face."

Met opzet heeft Rodin het vermeden, gestalten uit te beelden die aangenaam en bekoorlijk waren om te aanschouwen. Want naar zijn meening ware hij dan tekort geschoten in de juiste behandeling van zijn onderwerp. Na de ontberingen te hebben doorgemaakt van een stad in langdurigen staat van beleg en met dreigenden hongersnood, moesten de burgers er wel zeer afgemat en vermagerd uitzien, ja bijkans slechts vel en been geworden zijn. Hoe afschrikwekkender van uiterlijk ik ze voorstelde, zegt Rodin, des te meer viel ik te prijzen de historische waarheid te hebben vertolkt. Elk triomphantelijk optreden ten bewijze van helfthafteigheid zou hoegenaamd niet beantwoord hebben aan de werkelijkheid. Integendeel, in verslagenheid vragen de burgers zich af of zij wel de kracht zullen bezitten hun opofferend gedrag inderdaad tot den einde toe waardiglijk vol te houden. De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak. Het lichaam aarzelt voort te schrijden; met moeite sleept het zich voort, zoowel van uitputting en zwakte ten gevolge van de doorstane ontbering, als met 't oog op het vreeselijk lot dat bij den vijand te wachten staat. Uit waarheidszin ook kleedde Rodin de burgers in zeer gebrekkige kleedij, waar Froissart schrijft dat zij op naakte voeten en met ontbloot hoofd de stad verlieten, zoodat zulk een poovere omhulling in lompen het meest viel te rechtvaardigen, als het best passend bij de situatie waarin zij zich bevonden.

Hoofdstuk III.

RODIN's KUNST.

Rodin voelde in zich de ware roeping van den kunstenaar. Hij ging in zijn kunst op, voelde er zich door beziel, had er alles voor over, schiep vertrouwen in zijn scheppingsvermogen. Van Rodin kan hetzelfde worden getuigd als Gachet het deed van Van Gogh: „Le mot *amour* de l'art n'est pas juste, c'est *croyance* qu'il faut dire, *croyance* jusqu'au martyre". Steeds werkte Rodin uit innerlijke aandrift ter zelfbevrediging, nimmer met de bedoeling om daardoor vóór alles lof en roem in te oogsten, gelijk dat het geval is bij zoovele ijdele en eierzuchtige kunstenaars. „Comme tout homme de haute intelligence", zegt Maclair, „il préférerait être compris qu'être loué." Want bij begreep zeer wel, dat indien dat oogmerk van roemzucht voorziet, de kunst er niet bij gebaat is en er rekening moet worden gehouden met allerlei modegrillen en oordeelvellingen van onbevoegden. „Let eens op al diegenen, die een goede plaats in de maatschappij innemen", sprak hij eens tot Judith Cladel; „zij kunnen geen